

Z dějin farnosti
a kostela sv. Václava
v Třeběticích

Třebětice 2017

Vážení a milí spoluobčané,

před deseti lety vyšla první publikace mapující dějiny Třebetic. Kladla si za cíl seznámit čtenáře s životem našich předků v uplynulých staletích. Jsem rád, že se záměr zdařil a knížka vzbudila živý zájem nejen samotných rodáků, ale dokonce i příznivců historie našeho regionu z širokého okolí.

Přestože ve zmíněné knize nechyběla ani kapitola o zdejší kostele a životě třebětické farnosti, dospěli jsme časem k přesvědčení, že by si kostel sv. Václava jako naše nejvýznamnější památka, tvořící přirozenou dominantu naší obce, zasloužil samostatnou knihu.

Z dějin kostela i farnosti se dochovalo mnoho záznamů ve farní kronice, vedené už od roku 1871. Také v kronikách obce a školy je mnoho zmínek o zdejší duchovním životě. Domnívali jsme se, že bychom události v nich zachycené mohli zpřístupnit širší veřejnosti. Z těchto záznamů je totiž patrné, že náš kostel vznikl a vzkvétal právě zásluhou zdejších občanů. Ti jej od samotného počátku podporovali nejen finančně, nýbrž i prací svých rukou. Většina výzdoby interiéru byla pořízena z drobných sbírek mezi farníky, případně z odkazů a darů těch zámožnějších. Tato péče budiž pro nás poučením i závazkem do budoucna, abychom odkaz našich předků měli stále na paměti a předávali jej dál našim potomkům.

Stejně jako předešlá kniha, ani tato by nevznikla bez úsilí třebětických občanů. Ať už jde o kronikáře, kteří dění kolem kostela a farnosti zaznamenali, nebo o současníky zabývající se minulostí obce. Zvláštní poděkování patří především panu Jaroslavu Pelantovi, jenž se významně podílel – vlastními fotografiemi i obrázky ze svého bohatého archivu – na obrazové složce této knížky a jako znalec zdejší historie přispěl mnoha cennými informacemi. Dále panu Bedřichu Nehybovi, který kromě jazykových korektur přispěl fotkami ze současného života farnosti, a panu Václavu Bastlovi z čísla popisného 25.

Závěrem bych také rád ocenil práci pana Kalába, jenž velmi pečlivě třídil a zpracovával naše materiály, čímž docílil přesně toho, co jsem od knihy očekával, tj. rámcový přehled historie kostela a života našich občanů, kteří obec i farnost budovali a nadále budují.

Doufám, že důkladnější poznání duchovního života z minulosti naší obce přispěje i k jeho dalšímu rozvoji.

Ing. Jan Koutný
starosta obce

Počátky zdejší farnosti

Na místě, kde stojí dnešní kostel, bývala dříve kaple z roku 1768 zasvěcená svatému Václavu. Ta je zobrazena už na mapách vojenského mapování z poslední čtvrtiny 18. století.

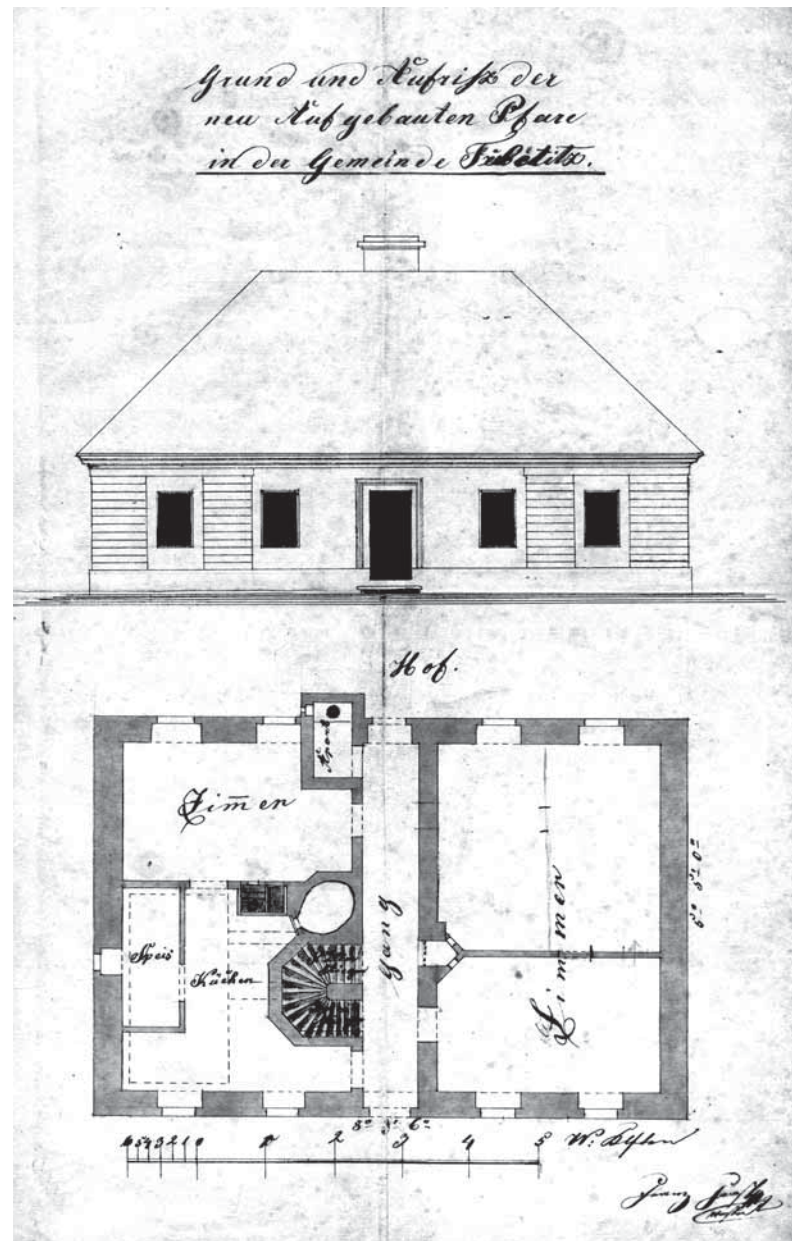
V polovině 19. století žádali Třebětičtí duchovní správu v Jemnici o pravidelné bohoslužby v obci, jak svědčí citace zápisu ve farní kronice z roku 1851, v němž se píše: „Všichni obyvatelé obce Třebetické zavazujeme se vespolek, že chceme nejen tu kapli po všechny časy v dobrém stavu udržeti. Ale také obzvláště na sebe všichni vespolek bereme povinnost a sice.“ Obyvatelé žádali duchovní správu o šest mší ročně, které se budou v kapli pravidelně sloužit a za každou mši nad tento počet zaplatit 1 zlatý. Tak to trvalo až do vzniku samostatné duchovní správy pro obec v roce 1867. Protože kaple zřejmě přestala tehdy pro potřeby bohoslužeb postačovat, byl místo ní roku 1854 postaven novogotický kostel zasvěcený svatému Václavu.

■ Vlevo mapa stabilního katastru s vyobrazením kaple, která zde má číslo 56.

Od 14. června 1867 byla Třeběticím povolena samostatná duchovní správa a jako správce byl dosazen dosavadní jemnický kaplan Jan Kalvoda. Obec se zavázala postavit ke kostelu farní budovu, věnovat roční rentu 325 zl. zakoupením státního úpisu a k tomu naturálie v hodnotě 100 zlatých ročně, což obnášelo 16 měr žita v hodnotě 40 zlatých, 8 měr pšenice (28 zl.), 16 měr ovsa (16 zl.) a 32 měr brambor (16 zl.). (1 moravská míra = 70,6 litru) Prozatím však byla zdejší farnost jenom pobočkou jemnické fary.

■ 1. vojenské mapování

■ Plánek nové fary z roku 1867

Na samostatnou faru byla expozitura povýšena o dva roky později, 4. února 1869, a obec se zavázala k ročnímu platu 625 zlatých, jež byly hrazeny opět kombinací výnosů ze státních dluhopisů, výnosů z přidělených pozemků a přímou platbou obce.

První třebětický farář Jan Kalvoda zemřel po necelých čtyřech letech už v červnu 1871. O několik let později o něm poznamenal učitel zdejší školy P. Krafka do školní kroniky: „Jen chválu o něm od lidu slyšel jsem.“

■ Celkový pohled na Třebětice s kostelem sv. Václava z 40. let 20. století

Farnost za P. Karla Piláta

Na jeho místo byl v srpnu téhož roku dosazen šatovský kaplan Karel Pilát, který do Třebetic nastoupil 1. října téhož roku. Toho však podmínky, za nichž měl službu vykonávat, příliš nenadchly.

Ve farní kronice si postěžoval na to, že o zřízení farnosti usiloval jemnický farář pro nemocného kaplana Kalvodu, ale brněnská konzistoř se nepřesvědčila, jestli je k tomu v obci vše připraveno. Protože část obecních představitelů nesouhlasila s financováním duchovní správy, byla budova fary skrovná, a ač ještě novostavba, už v době Pilátova nástupu měla obytná místnost podlahu napadenou houbou. Ke vchodu fary tekla močůvka, k přiděleným polnostem neměl farář stodolu a teprve v roce 1877 si mohl koupit vlastní potah. Do té doby musel o zasetí a svoz úrody žádat sousedy.

Kostel byl rovněž chudě vybavený, oltář byl na dvou dřevěných sloupcích, na zadní stěně visel neuměle namalovaný obraz sv. Václava, kazatelna byla pouze bez příklopku a varhanní pozitiv na kůru nefungoval.

Nový farář tedy nechal roku 1872 zhotovit u truhláře Šimona z Dačic příklopek pro kazatelnu, před sakristií nechal postavit

malou síň a do ní zakoupil skříň pro kalich a mešní knihy, za 160 zlatých z daru tchána Václava Tomana z Manešovic objednal u pozlacovače Svobody barvotiskovou křížovou cestu. Kostel také nechal uklidit a za 60 zlatých vymalovat. O dva roky později byly natřeny i kostelní lavice.

V březnu 1873 uzavřela obec s místním učitelem Petrem Pavlem Krafkou smlouvu o varhanické službě, v níž se Třebětici zavázali platit za ni učiteli sumu 40 zl. ročně, dát mu do užívání 2 míry pole a dodávat 2 sáhy palivového dříví.

Roku 1875 pak Karel Pilát přesvědčil představitele obce, aby pořídili do kostela varhany. Byly objednány u znojemského varhanáře Benedikta Latzla a stály celkem 700 zlatých. Třebětice zaplatily částku 300 zlatých hned a zbytek splácely v ročních splátkách 100 zlatých, takže celá suma byla roku 1880 po pěti letech uhrazena.

V roce 1880 byl pořízen postranní oltář s obrazem Panny Marie Růžencové. Členové spolku živého růžence věnovali na tento účel částku 45 zlatých, zbytek peněz byl získán ze sbírky od farníků.

■ Obraz Panny Marie
Růžencové
od Čeněka Neumanna

ČENĚK NEUMANN

O autorovi obrazu Panny Marie Růžencové.

Dle zápisu ve farní kronice byl roku 1880 do třebětického kostela pořízen obraz Panny Marie Růžencové na postranní oltář. Namaloval jej akademický malíř Vincent – Čeněk Neumann z Telče. Umělec se narodil se roku 1845 na samotě

■ Detail signatury a vročení
z obrazu

Jitra u Kunžaku. Malířské vzdělání získal v Mnichově, nejprve v malířské přípravce, později na Mnichovské akademii výtvarných umění, kam byl zapsán 27. května 1865. Zde studoval přibližně do konce šedesátých let 19. století, mj. antickou třídu, jeho profesorem byl pravděpodobně německý malíř Johann Georg Hiltensperger.

Po dokončení studií se usadil v Telči, kde se oženil a žil až do konce svého života. Maloval a restauroval obrazy převážně s náboženskou tematikou. Ve zdejších okolí namaloval např. v r. 1870 portréty příslušníků měšťanské rodiny Erhartových v Dačicích, r. 1875 zmíněný obraz do třebětického kostela, v osmdesátých letech pak maloval obrazy v kostelech v Budišově u Třebíče, Čáslavicích, Rokytnici nad Rokytnou, vytvořil také fresky pro kostel sv. Jakuba v Telči a opatský kostel sv. Petra a Pavla v Nové Říši. Nejobsáhlejší dochovaný soubor jeho prací – křížovou cestu a výmalbu kostela s velkými nástropními freskami – najdeme v Jalubí u Uherského Hradiště.

Čeněk Neumann zemřel v Telči 17. května roku 1915.

Zdroj: (Jiří Ošanec, *Trojice malířů z Kunžaku – neznámá kapitola z historie, Kunžacký zpravodaj*, 2009, č. 2, str. 13–17).

■ Akademický malíř
Vincent – Čeněk Neumann

■ Interiér kostela před r. 1908

Stará kostelní cihelná dlažba, která se drolila, a v interiéru se proto hodně prášilo, byla nahrazena kamennou v roce 1882. Od kameníka Kloibla z Dačic bylo objednáno 18 sáhů dlažby po 8 zlatých za sáh. Od farníků v obci, v Ostojkovicích a Manešovicích se vybralo 90 zlatých, zbytek doplatila obec.

Nový hlavní oltář

Při opravách podlahy vyměnili také hlavní oltář, protože původní byl dle mínění duchovního správce nevkusný a veliký a příliš stínil světlu z oken. Tehdy se přihlásila „zámožná dárkyně z Ostojkovic Ťuková“ s tím, že by nechala starý oltář na své náklady opravit. Farář Pilát ji přesvědčil, že za nabízený obnos by se dal pořídit úplně nový. Dárkyně tedy navštívila pozlacovače Jana Říhu, který v té době zlatil v dačickém kostele, ten v Třebětici rozebral starý oltář, vhodné díly z něj použil k výrobě nového tabernáku podle dačického vzoru, obstaral sochy sv. Cyrila a Metoděje, vše za 480 zlatých. Na slavnost sv. Václava bylo vše hotové.

■ Krajská hospodářská výstava v Dačicích (v místech dnešní nemocnice), na které farář Pilát zakoupil zvon pro třebětický kostel. (foto Městské muzeum a galerie v Dačicích).

Pořízení nového zvonu

Roku 1883 se konala v Dačicích krajská výstava hospodářského spolku, na níž vystavoval zvonař František Grössner ze Simmeringu u Vídně tři zvony. Ve věži byly dosud pouze dva malé zvony, farář tedy přesvědčoval obecní zastupitele, aby jeden z vystavených zvonů koupili. „Však sousedé Třebětičtí nejevili chuti k tomu, ano mnozí byli proti tomu, jak vůbec proti všemu.“ P. Pilát tedy nechal zvon přivézt z Dačic a vystavil jej v kostele, aby místní přesvědčil o potřebě jeho koupě. Zvon byl již zasvěcen sv. Josefu a stál i s dovozem 319 zl. Farář navrhl obecnímu výboru, že uspořádá mezi farníky sbírku

a co bude chybět, doplatí obec. Ve sbírce se pak vybralo 260 zlatých, obec se ale k doplatku 59 zlatých dlouho neměla. Teprve, když zvonař pohrozil obci žalobou a farníci již mezitím za tmy vyzdvihli zvon na věž, byla obec nucena dlužnou částku doplatit.

Na věži byly v té době kromě nového zvonu ještě dva starší, větší (vážící 100 liber) pocházel z roku 1805 a menší (70 liber) z roku 1845.

V roce 1886 odkázala Marie Tábořská kostelu 50 zlatých na zakoupení sochy Panny Marie Lourdské. Sochu objednal pro zdejší farnost kapucín z Gmundenu P. Metoděj Jelínek v dílně v Paříži, stála s dovozem 80 zl., chybějící peníze věnovali zdejší farníci. Pro tuto příležitost zhotovili jemnický řezbář Leopold Novák a třebětický truhlář Jan Bastl malý oltář. Socha byla posvěcena na slavnost růžencové Panny Marie. Téhož roku nechala obec postavit předsíň před vchodem do kostela.

Roku 1888 složila obec kapitál 4.000 zlatých, z jehož úroků plynulo 200 zlatých ročně na roční rentu pro faráře, která tak dosáhla celkové výše 460 zlatých.

Roku 1894 proběhla generální vizitace jemnického děkanství a při této příležitosti navštívil Třebětice brněnský biskup František Saleský Bauer. K uvítání biskupa byla připravena u čp. 35 brána s dvěma hlavními a deseti postranními sloupy propojenými věnci. Cesta od mostu k bráně byla zdobena mladými modřínovými stromky a její střed posypán čerstvou travou a květinami. Biskup v kostele po kázání a mši sv. udílel svátost biřmování, jíž se účastnilo 50 biřmovanců.

Před touto slavnostní návštěvou nechala obec vybítit interiér a opravit střechu kostela.

Křížová cesta

V roce 1895 byly pořízeny nové obrazy křížové cesty od děkana Bedřicha Kamarýta z Deštné u Jindř. Hradce. Pro tento účel věnoval chalupník Jiří Volnar (č. 6) 100 zlatých ze zděděných peněz, po 50 zlatých věnovali Antonín Macálka (č. 32) a Jan Nehyba, výměnkář z č. 21. Obrazy přišly celkem na 165 zlatých. B. Kamarýt pak namaloval také obraz sv. Václava, na nějž přispěla částkou 50 zlatých Marie Živných.

V témže roce byly objednány u Ferdinanda Stuflossera v Gröden v Tyrolsku za 226 zlatých čtyři dřevěné sochy: sv. Petr a sv. Pavel na hlavní oltář, sv. Josef a sv. Jan na malý oltář. Peníze k tomuto účelu věnovali Matěj Chvátal (50 zl.), jeho dcera Marie Pokorná, manželka hostinského v Podolí (100 zl.), Antonín Macálka z č. 33 (50 zl.) a Jan Pelant z č. 13 (20 zl.).

Stejný řezbář vyřezal pak ještě sošku Ježíška pro vánoční jesličky, vzkříšení pro dobu velikonoční, bolestnou P. Marii a sv. Antonína Paduánského.

■ Sv. Petr

■ Sv. Pavel

■ Sv. Josef

■ Sv. Jan Křtitel

■ Sochy Ferdinanda Stuflossera z roku 1895

■ Tablo z doby před rokem 1908 s fotografií dlouholetého třebětického faráře P. Karla Piláta

■ Fotografie třebětické návsi s budovou kostela v pozadí z roku 1907.

■ Kostel sv. Václava v roce 1908

Protože prostřední zvon byl od generální vizitace v roce 1894 puklý, věnovala roku 1898 výměnkářka Marie Doležalová z dědictví po svém synu Matěji Doležalovi 105 zlatých na jeho přelití v dílně Adalberta Hillera v Brně, kde byl pak posvěcen ke cti Panny Marie, a mohl tak být od října opět používán.

V roce 1900 byly opět v dílně F. Stuflossera v Grödenu objednány dvě sochy andělů na oltář za 100 zlatých. Peníze na to odkázala Marie, zemřelá dcera Jana Pelanta z č. 38. Pro anděly však bylo nutné opravit celý oltář. To udělal pomocník pozlacovače Zavadila ze Znojma František Work současně s malým oltářem a kazatelnou. Větší část z potřebných 330 zlatých věnoval otčím zemřelé Marie, zbytek doplatil farář Pilát.

Roku 1902 byla v presbytáři kostela položena nová dlažba z hladkých šamotek

za 100 zlatých, jež věnoval František Novák z Manešovic na památku své dcery Františky. Umíráček, který v tomto roce pukl, přelil za 50 zlatých věnovaných Františkem Hotařem z Třebetic na památku své dcery Marie opět brněnský zvonař Adalbert Hiller.

V roce 1907 obnovil za 70 zlatých pozlacovač Jan Kröll ze Slavonic oltář, který trpěl v kostele vlhkostí, a při této příležitosti byl také upraven tabernákl podle nového způsobu se záclonkou uvnitř.

O rok později při příležitosti otevření nové dvojtřídní školy v obci byl kostel vymalován a zvenku obílen. V témže roce pořídili za 65 zlatých i nový lustr z Jablonce v Čechách.

4. června 1909 navštívil třebětickou farnost brněnský biskup hrabě Pavel Huyn, který zde udílel svátost biřmování.

■ Část obrazů křížové cesty od děkana Bedřicha Kamaryta z Deštné u Jindř. Hradce z roku 1895

■ Pohlednice Třebetic z doby před r. 1916.

Nový farář P. Alois Bambula

1. října 1909 odešel na odpočinek po 38 letech duchovní správy v Třebeticích farář Karel Pilát (zemřel později 26. května 1918 v Jemnici). Na jeho místo nastoupil 6. listopadu stejného roku dosavadní kooperátor farnosti na Velkém Újezdě P. Alois Bambula. 12. ledna 1910 pak byl slavnostně instalován.

V lednu 1913 se konaly v Třebeticích svaté misie a při té příležitosti zavěsili do předsíně kostela nový dřevěný kříž, který daroval František Novák z Manešovic. Bývalý správce farnosti P. Karel Pilát založil fond ve výši 800 korun jako vlastní jmění kostela. Roku 1915 daroval kostelu rolník Antonín Laudát s manželkou 6 kovových svícňů na oltář za 56 korun.

V roce 1916 obdržel kostel dar 500 Kč od Marie Prischingerové, bývalé hospodyně P. Piláta, aby za úroky z této částky byly kupovány svíce na oltář Panny Marie, Marie Nováková z Manešovic zase darovala antependium (ozdobný závěs) kolem kazatelny.

■ Kostel sv. Václava kolem roku 1920

■ Svěcení pomníku v roce 1922

V těžké době 1. světové války byly Třebětice stejně jako tisíce ostatních obcí tehdejšího Rakouska-Uherska postiženy především odchodem zdejších mužů na válečná pole. Ve farní kronice jsou zaznamenány počty narukovaných, i někteří z neznámých a padlých. Kostel sám byl postižen válečnými rekvizicemi. Velký zvon sv. Josefa musel být 19. dubna 1917 odevzdán k válečným

účelům, zvon prostřední velikosti byl zrekvírován o rok později společně s 20 kg píšťal z varhan.

Po vzniku samostatné republiky pak postavili v obci padlým vojínům z Třebetic a Manešovic pomník, který farář P. Antonín Bambula posvětil 14. května roku 1922.

Spor o nové zvony

Po vzniku Československé republiky zvítězila v Třebeticích v prvních poválečných volbách do obecního zastupitelstva agrární strana a získala 7 členů, strana lidová měla 5 členů. Starostou se stal Antonín Laudát za agrární stranu. Výsledky voleb ovlivnily život obce a odrazily se i ve sporu o nové zvony.

Třebětičtí se hned po válce snažili získat náhradu za zrekvírovaný zvon sv. Josefa, a proto zastupitelé ze zaslání ceníku továrny Rudolfa Manouška v Brně vybrali 70 kg těžký zvon za cenu 3.000 Kč. Ve sbírce mezi farníky se vybralo v Třebeticích

1.677 Kč, v Manešovicích 930 Kč a v Ostojkovicích 390 Kč. Celkový výnos tedy byl 2.997 Kč. Mezitím ovšem zvon podražil na částku 7.000 Kč, takže se zastupitelstvo rozhodlo počkat s koupí zvonu na pozdější dobu, až bude opět levnější.

Cena klesla v roce 1922 a tehdy v době vánočních svátků objednal starosta Laudát zvon v ceně 35 korun za 1 kg váhy. Nákup však už se zastupiteli nekonzultoval, což těžce nesli zejména členové lidové strany.

Když zvon dovezli na počátku dalšího roku na nádraží do Jemnice, požádal staros-

ta písemně faráře P. Bambulu o odevzdání peněz za zrekvírované zvony, aby mohl zvon zaplatit. Farář na výzvu nereagoval, a když zvon dovezli z Jemnice, odmítl jej pověsit na věž, protože prý není posvěcený. Starosta tedy nechal na zvon namontovat stolicí a složit před hlavní dveře kostela.

Tam však asi deset dní stál, aniž by se s ním něco stalo.

V únoru obdržel starosta od faráře Bambuly dopis, ve kterém psal:

Panu starostovi. Jelikož zvon není posvěcen a já práva světit jej nemám a byl objednán bez svolení obecního výboru, kostelních hospodářů, farníků a se mnou co správce kostela a kostelního jmění, nemohu zvon do kostela přijmouti.

Alois Bambula, farář.

Vzniklou situaci popisuje zdejší správce školy Novák na stránkách školní kroniky takto:

„Starosta překvapený jednáním farářovým i straníků klerikální strany v obecním zastupitelstvu dal zvon kováři Habrovi přimontovati k montáži od starého zvonu a navečer v sobotu jej postavil s rolníky Drábem Janem a některými straníky před hlavní kostelní dvéře, na něž dal oznámení, v němž děkoval jménem obce dárcům, uvedl, kolik vybral na zvon, kolik stál a co mu ještě zbylo a že nechává zvon svému osudu, když mu farář Bambula nedovolil ani, aby zvon schoval do kostelní síňky. V neděli na to prohlížel si lid jdoucí do kostela zvon před kostelními dveřmi na sněhu stojící s různými city.“

Po intervenci lidoveckých zastupitelů nechal pak starosta odvézt zvon do hasičského skladiště, a protože farář a jeho příznivci jej nadále odmítali pověsit, zůstal tam.

Na podzim roku 1923 se po volbách změnilo složení obecního zastupitelstva,

převahu získala strana lidová. Jak se píše v obecní kronice, první snahou nového představenstva obce bylo projednat zakoupení nového zvonu pro třebětický kostel. Usnesli se, že zvon zakoupený bývalým starostou nebude přijat, a peníze ze sbírky měl do 14 dnů vrátit. A. Laudát však na upomínku zaslanou novým obecním výborem nijak nereagoval, protože měl za to, že obec nijak nepoškodil. Obec se pak obrátila na zemský výbor, který provedl revizi a vyzval A. Laudátu k zaplacení náhrady 350 Kč a poloviny revizních výloh, protože koupí zvonu revizi zavinil.

V roce 1924 byl nakonec zvon Rudolfovi Manouškovi vrácen, protože se údajně nehodil ani velikostí, ani tónem, poté, co byly prostřednictvím Chrámového družstva v Pelhřimově u stejné firmy objednány dva nové zvony – jeden o váze 82,3 kg a průměru 520 mm s nápisem sv. Jane Nepo. oroduj za nás a druhý o váze 161 kg a průměru 645 mm s nápisem Sv. Václave nedej zahynouti nám ni budoucím. Cenu zvonoviny, která byla 28 Kč za 1 kg, zaplatila částečně obec, částečně bylo použito peněz, které farnost obdržela za zvony odebrané v době války.

Přestože ladění nových zvonů mělo být po prozkoumání znalce z pelhřimovského chrámového družstva uzpůsobeno tak, aby doplnilo stávající malý zvon umíráček, druhé straně sporu reprezentované řídícím učitelem školy Novákem zněly „nové zvony ocelolitinou. (...) Laudátův zvon by byl měl nejen lepší materiál, ale i vhodnější dobu kyvu...“

Zvony byly slavnostně posvěceny 1. února 1925 po slavnostním průvodu orelské stráže z Dačic s družičkami. Po zavěšení zvonů byly vyzváněny hrany za vojíny padlé ve světové válce.

Obou zvonů však Třebětičtí příliš neužili, protože už po 17 letech, 3. února 1942, byly rekvírovány pro válečné potřeby.

■ Škola a kostel v roce 1920. Foto Ondřej Knoll.

Kromě sporu o zvony vznikl roku 1922 také další spor s duchovní správou, když učitel Antonín Novák vypověděl po neshodách s farářem službu varhaníka. Učitel v té době užíval některá pole, jejichž nájem podle jeho mínění patřil škole, resp. jejímu správci, farář Bambula však argumentoval tím, že jsou užívána jako odměna za varhanickou službu. Starosta nechal nájem polí připsat škole, proti tomu však protestovali lidovečtí zastupitelé, byli však v tuto chvíli přehlasováni. Spor se táhl i po nových volbách až do roku 1924, kdy finanční prokuratura přiřkla užívací právo k polím kostelu a jeho varhaníkovi. Od roku 1924 tuto službu zastával Antonín Přívěťivý, který se živil jako hudebník, a aby mohl být varhaníkem, naučil se na varhany sám hrát.

Protože ve válce byla konfiskována část píšťal z varhan a nástroj byl celkově ve špatném stavu, byl rozladěný a měl poškozený měch, uspořádal Antonín Hladký jménem obecního zastupitelstva sbírku,

v níž se vybralo 1.327 Kč. Po písemném dotazu varhanáři Janu Mudrochovi z Tišnova, jestli by vybraná částka stačila na opravu, a po kladné odpovědi, byly ve dnech 4. až 7. listopadu 1924 doplněny chybějící píšťaly a nástroj opraven. Oprava nakonec celkově přišla na 1.700 Kč.

Ve stejném roce požádal bývalý starosta A. Laudát, zřejmě v důsledku sporu o zvon, o vrácení kovových svícňů, které kostelu věnoval r. 1914. Proběhla proto sbírka, v níž se vybralo tolik, že mohly být zakoupeny od firmy Alois Tengler v Praze nové svícny ze zlatožlutého bronzu, a ještě zbylo na pozlacení kalicha.

V červnu roku 1926 se uskutečnila generální vizitace biskupem dr. Josefem Kupkou. Před ní byly kostel i fara nově omítnuty a obíleny, kostel opatřen novými předními dveřmi, opraveno vnitřní vymalování, natřeny hlavní a postranní oltář, zpovědnice, křtitelnice a kazatelna.

■ Pohled na kostel přes náves v roce 1935

■ Třebětický farář P. Alois Bambula (sedící první zleva) na eucharistickém sjezdu v Jemnici roku 1929

Třebětická fara jako jemnická expozitura v letech 1933–1938

Od roku 1933 přišla zdejší farnost o usedlého faráře, když 1. listopadu odešel do Dačic na odpočinek P. Alois Bambula. 16. listopadu jej nahradil nový administrátor, jemnický farář P. Josef Kolář, který do obce dojížděl o nedělích a svátcích.

Po Velikonocích roku 1935 byla zahájena další oprava farního kostela, stará omítka byla otlučena, budova znovu nahozena a obílena, věž kostela byla opatřena novým plechem a břizolitovou omítkou. Opravy provedl stavitel Jan Dvořák z Jemnice za 10.000 Kč.

Když si místní hasičský sbor pořídil novou motorovou stříkačku, byla 14. června 1936 slavnostně posvěcena. U kapličky sv. Jana Nepomuckého se konala polní mše vedená zdejším administrátorem P. Josefem Kolářem, pak následoval průvod do kostela, kde byla slavnost zakončena svátostným požehnáním.

Pro kostel byly roku 1938 z Chrámového družstva v Pelhřimově zakoupeny Andersovy jesličky, u nichž zůstaly sošky P. Marie a sv. Josefa ze starých jesliček.

Fotografie na dvojstránce:
Svěcení nové motorové stříkačky v roce 1936

Příchod děkana P. Ludvíka Nekuly do Třebetic

Na podzim roku 1938 bylo po mnichovském diktátu zabráno území Sudet. Jejich součástí byla i obec Staré Hobzí, kde měl sídlo tehdejší jemnický děkan P. Ludvík Nekula. Proto byl 8. října jmenován administrátorem třebětické farnosti a 25. října přesídlil na zdejší faru. Jak napsal obecní kronikář „v osobě pana děkana dostala zdejší obec kněze nejlepšího a vysoce vzdělaného, jakého naše obec nebyla ani hodna“.

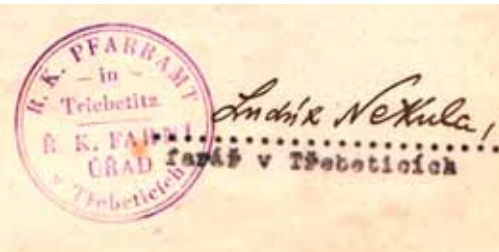
Od 1. března pak byl P. Nekula jmenován farářem v Třebeticích a současně i děkanem nově ustaveného dačicko-jemnického děkanství, pod které spadalo dvanáct far: Budeč, Budkov, Jemnice, Kdousov, Krasonice, H. Slatina, H. Újezd, Dačice, Volfířov, Kost. Vydří a Bítov. Od 1. prosince byla přifařena i obec Nové Dvory a v roce 1941 přefařena z Dačic ještě obec Manešovice.

Zdejší fara byla po odchodu P. Bambuly neobydlená, po záboru Sudet ji nějakou dobu využívalo československé vojsko, bylo tedy nutné ji s nástupem stálého faráře opravit. Při opravách byla rozšířena zahrádka na dvoře, v chlévě postaven kotel na prádlo a komín. Roku 1940 byla pořízena vrata u dvora, opraveny střechy, plot a pumpa. Ve válečných letech pak byla ještě rozšířena venkovní zahrádka, pro niž obec darovala faře kousek návsi u hasičského skladiště a u farské kůlny a na jejíž oplocení uvolnil peníze kostelní konkurenční výbor.

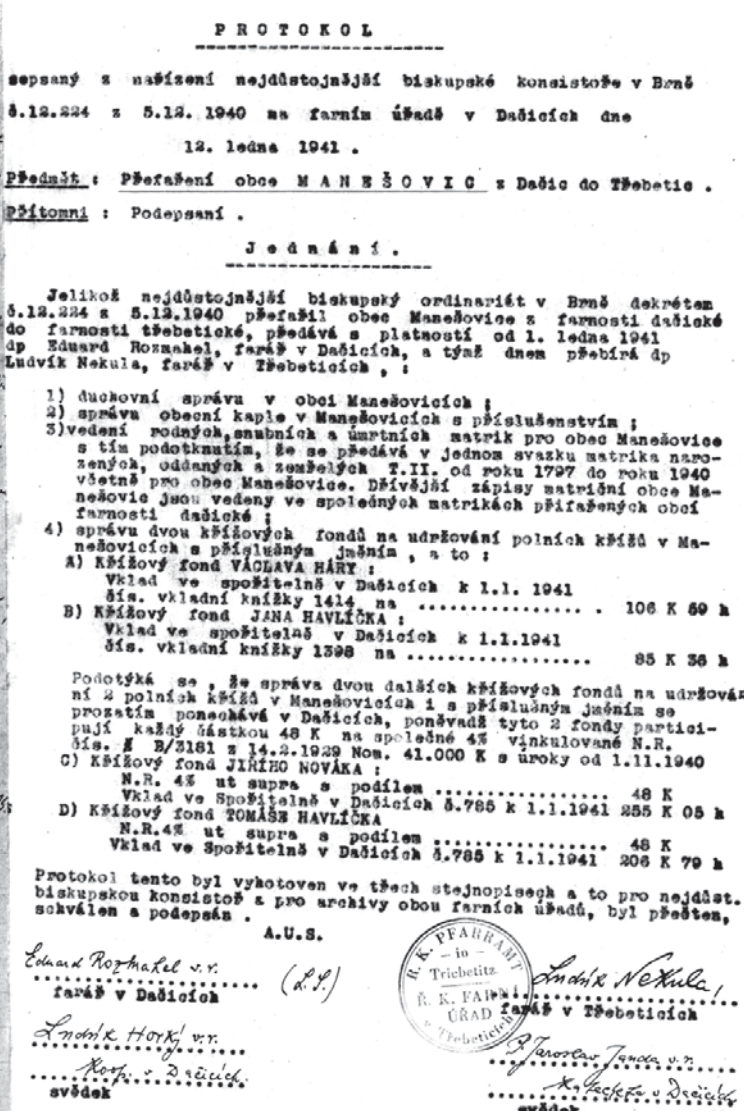
V roce 1941 byly pořízeny nové varhany.

Protože staré varhany z roku 1875 už nevyhovovaly, rozhodl kostelní výbor roku 1941 zakoupit za 42.000 Kč nové od firmy Josef Melzer z Kutné Hory.

K novému nástroji bylo současně potřeba rozšířit kůr. Práce na něm byly zadány staviteli Hrůzovi z Jemnice a truhláři Vl. Bastlovi z Třebetic. Potřebné modřínové dřevo věnoval rolník Josef Toman z Manešovic č. 8.

Razítko třebětického farního úřadu s podpisem P. Ludvíka Nekuly

Protokol o přifaření Manešovic v roce 1941

Ve sbírce se vybralo 33.854 Kč, zbytek hradil kostelní konkurenční výbor. Varhany stály 42.873 Kč, rozšíření kůru přišlo na 3.943 Kč. Kolaudace proběhla 24. března 1942. Svěcení varhan proběhlo s ohledem na nejistou válečnou dobu až po skončení okupace o poutní slavnosti sv. Václava 30. září roku 1945.

Ještě v době války byl v roce 1944 vydlážděn prostor mezi kostelem a školou, na což kostelní výbor přispěl obcí částkou 10.000 Kč. Na sklonku okupace pak opravil pozlacovač z Náměště obraz Růžencové Panny Marie a současně pozlatil rám. Oprava stála 4.300 Kč a na pozlacení rámu byly ve sbírce vybrány prsteny a úlomky zlata od farníků.

■ Původní varhany z roku 1875.
Fotografie z počátku 40. let
20. stol.

✝

Oznamujeme všem příbuzným a známým, že z vůle Nejvyššího Pána byl na věčnost povolán
věrný jeho služebník, náš drahý bratr, strýček atd., veledůstojný Pán

P. ALOIS BAMBULA,
konsist. rada a farář třebětický v. v. v Dačicích.

Narodil se v Měšíně 3. 7. 1867., na kněze byl vysvěcen 30. 7. 1893. — Zesnul tiše po dlouhé
nemoci zaopatřen sv. svátostmi v pátek o 8. hod. ráno. — Tělesná schránka drahého zesnulého bude
v neděli na Boží hod svatodušní 20. května 1945 o 2. hod. odp. v domě smutku, Dolejšova ulice,
slavnostně vykropena, potom do farního kostela přenesena a po konduktu do Třebětice převezena,
kde o 5. hod. odp. po smutečních obřadech na tamním hřbitově k poslednímu odpočinku uložena.

Zádušní slavné služby Boží budou za zesnulého v úterý o 1/4 8. hod. ve farním kostele
v Dačicích a ve středu 23. t. m. v Třeběticích.

Duši v Pánu zesnulého doporučujeme zbožným modlitbám kněží a věřících.

Emanuel Bambula, stavitel v Praze,
Metoděj Bambula, rolník v Měšíně.
Medvíka Bambulová,
sourozenci.

Julie Tomanová.

■ Roku 1945 zemřel bývalý třebětický farář Alois Bambula.

Cesta ostatků sv. Vojtěcha jihozápadní Moravou

4. června 1946 se ko-
nala cesta ostatků sv. Vojtě-
cha moravským pohraničím
s půlhodinovou zastávkou
v Jemnici, kde se u kostela sv.
Stanislava shromáždili obča-
né, družičky, hasiči, vojsko,
Orlové a Junáci. Zde ostatky
převzal jemnický děkan a tře-
bětický farář P. Ludvík Ne-
kula. Vizitační cesta pak po-
kračovala do Starého Hobzí,
Slavonic a Dačic.

■ Jemnický děkan, třebětický
farář P. Ludvík Nekula přebírá
na jemnickém náměstí ostat-
ky sv. Vojtěcha. Vpravo dole
článek z dobového tisku.

**Apoštolská cesta sv. Vojtěcha moravským pohra-
ničím.** Ve středu odpoledne rozloučili se Moravské
Budějovice s ostatky sv. Vojtěcha, když před ulože-
ním do auta požehnal jimi dp. děkan budějovický P.
Jos. Opletal věřícím, městu i kraji, a potom byla
nastoupena další cesta do okresního města Dačic.
— Půlhodinová zastávka byla v královském věnném
městě Jemnici, kde u kostela se shromáždilo občan-
stvo, družičky, hasiči, vojsko, Orli a Junáci. Sv.
ostatky odevzdal budějovický dp. děkan správci
farnosti jemnické, dp. děkanu P. L. Nekulovi z Tře-
bětice. První pohraniční obec na Jemnicku, která ve
středu odpoledne mohla přivítat ostatky sv. Vojtěcha
na jeho vizitační cestě, bylo Staré Hobzí. — Ve Sla-
vonicích očekávali průvod Junáci již před městem,
utvořili spalinu kolem auta se sv. ostatky a jako čes-
ná stráž pochodovali podél auta až na náměstí, kde
bylo po modlitbě uděleno dp. děkanem P. Opleta-
lem sv. požehnání. Továrna ve Slavonicích zastavila
po dobu příjezdu sv. ostatků provoz a všichni za-
městnanci se přivítání rovněž zúčastnili. Poslední
zastávka před příjezdem do Dačic byla v Bolíkově.
V Dačicích vyšel vstříc sv. ostatkům průvod školní
mládeže a družiček, vlajkonoši a četné duchovenstvo
Sv. ostatky byly budějovickým dp. děkanem pře-
dány dačickému dp. děkanu P. Ed. Rozmahelovi do
ochrany. Kolem krásně vyzdobeného oltáře na ná-
městí, kde byly sv. ostatky vystaveny, shromáždilo
se téměř 2000 osob, aby byly svědky velkého uví-
tání. Po slavnostním kázání a požehnání sv. ostatky
prošel přes náměstí do kostela veliký průvod, ve
kterém za státní vlajkou krácelo vojsko. Členové
SNB, hasiči, Orli, Junáci, legionáři, družičky, hoši
a dívky v národních krojích, duchovenstvo se sv.
ostatky, J. M. opat novoříšský a zástupci občanstva.
Po celou noc byly v kostele soukromé pobožnosti
věřících.

■ Interiér kostela po úpravách v letech 1947–1948.

■ Obraz sv. Václava

V roce 1947 zavedla firma Hotař z Jemnice do kostela elektrický proud za částku 6.282 Kč, přípojka od Západo-moravských elektrických závodů stála 1.865 Kč a světla a žárovky 3.908 Kč. Téhož roku byly opraveny střechy na kostele a všech farských budovách mimo stodolu. Ke křížové cestě vyrobil třebětický truhlář Vladimír Bastl za 2.200 Kč nové dřevěné rámy, fládroval je za 2.620 Kč zdejší malíř Karel Mátl. Vl. Kolbábek z Náměště nad Oslavou pozlatil hlavní oltář, lurdský oltář, kazatelnu a křtitelnicu a dodal dva andílky pro Boží hrob, vše za 25.300 Kč.

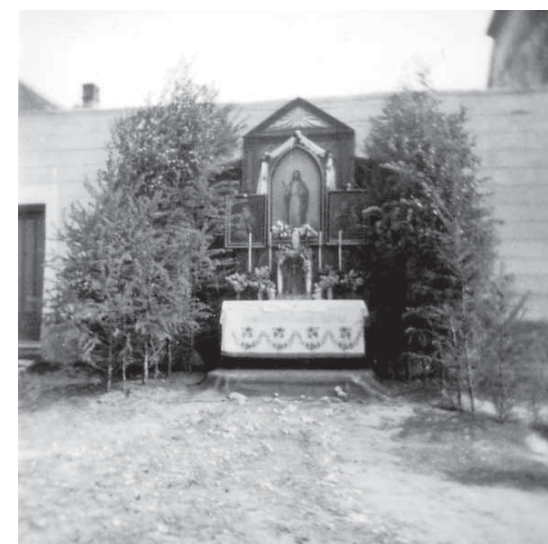
■ Foto na dvojstraně:
Dožínkové slavnosti v roce 1949.
Na fotografii na str. 30
nahore jde v průvodu v čele
skupinky děkan
Ludvík Nekula.
(fotografie z farní kroniky)

Roku 1949 byla vyhlášena tzv. „katolická akce“, s jejíž pomocí měla být získána podpora pro uzavření nové dohody mezi československým státem, katolickou církví a Vatikánem, která by vyhovovala komunistickému režimu. Tedy s církví méně závislou na Vatikánu a více podléhající státu. Akce skončila naprostým neúspěchem, přestože se komunisté snažili pro věc získat podporu tzv. „vlasteneckých kněží“ v čele s Josefem Plojharem. Biskupové v čele s arcibiskupem Beranem akci odmítli v pastýřském listě s názvem „Hlas biskupů a ordinářů věřícím v hodině velké zkoušky“. Také třebětický děkan P. Ludvík Nekula podal petici proti osnově připravovaného církevního zákona a dal ji podepsat všem kněžím děkanství. 30. září 1949 byl zatčen a odvezen k soudu do Jihlavy. Zde pobyl nějaký čas ve vazbě, z níž byl pak kvůli operaci převezen do Brna a na konci roku propuštěn.

P. Ludvík Nekula zemřel 16. února 1956. Ve zdejší farnosti se s ním rozloučili v neděli 19. února, pohřeb měl v rodné Jemnici 20. února za účasti třiceti kněží a velkého počtu věřících z obou farností.

Slavnost Těla a Krve Páně v roce 1956

■ Škola a kostel na počátku padesátých let 20. století

■ Dvě fotografie z prvního svatého přijímání v šedesátých letech 20. století

Zánik samostatné farnosti v Třebětích

Od roku 1956 měla farnost opět administrátory, kteří sídlili v Jemnici a do Třebetic pouze dojížděli. Prvním byl P. Alois Ambroz, roku 1957 se stal administrátorem P. Bohuslav Vitula, jenž v třebětické farnosti sloužil společně s kaplany, nejprve Josefem Šmídem a po něm Františkem Hrůzou. V roce 1960 se stal administrátorem Metoděj Slavíček, společně s kaplany P. Markem, Havlem, Kubátem, Striou a Frkem.

Do neosídlené fary se r. 1957 nastěhovala kancelář nově založeného JZD.

Od roku 1967 začali zdejší farnost spravovat administrátoři z Dačic, prvním z nich byl dačický farář P. Ladislav Zemánek.

■ Na protější straně slavnost Těla a Krve Páně v šedesátých letech 20. století

Působení výpomocného administrátora P. Josefa Striy

■ Náves a kostel na obrázku z 60. let 20. stol.

Koncem šedesátých let však získala třebětická fara – zatím naposledy – opět stálého obyvatele. V roce 1968 se sem nastěhoval P. Josef Stria, který odcházel z Mrákovína do invalidního důchodu a Třebětičtí projevili přání, aby vykonával v obci duchovní správu, což bylo posléze schváleno jak brněnským biskupstvím, tak církevním tajemníkem v Jindřichově Hradci. S novou situací se však nepříliš lehko smiřoval dosavadní administrátor Zemánek, který předal celou zdejší agendu až po rozhodnutí KNV v Českých Budějovicích a ordinária v Brně, jimiž byl P. Stria oficiálně ustanoven výpomocným administrátorem v Třeběticích.

■ První svaté přijímání v šedesátých letech 20. století

■ Kostel sv. Václava na počátku 60. let

■ Dožínková slavnost roku 1969

P. Josef Stria začal na začátku roku 1969 s přípravami svěcení nových zvonů, kterého se měl zúčastnit brněnský biskup. Současně zahájil očistu kostela v duchu zásad stanovených druhým vatikánským koncillem. Z interiéru byly odstraněny dva oltáře – lurdský a oltář se sochou P. Marie –, zmizela také kazatelna, lavice byly posunuty dopředu a zpovědnice přemístěna do zadní části kostela pod kůr. Sochy byly přestěhovány na konzoly na sloupy blízko presbytáře. Současně byl naplánován oltář pro bohoslužby čelem k věřícím a sedes pro bohoslužbu slova.

Úpravy se však nesetkaly u části věřících s přílišným pochopením, někteří z nich podávali stížnosti na okresní výbor lidové strany a podepisovali petici za navrácení oltářů do kostela. P. Stria poznamenal do kroniky, že se stížnostmi přicházeli zejména ti, kteří bohoslužby příliš často nenavštěvovali. Do obce pak museli přijet děkan a děkanský konzervátor Roháček, kteří se s protestujícími setkali a vysvětlili jim smysl úprav bohoslužebného prostoru. Přesto však někteří z místních farníků po nějaký čas jezdili z protestu na mše mimo obec.

■ 1969

Svěcení nových zvonů

V roce 1968 se třebětický kostel po dlouhých dvaceti šesti letech dočkal náhrady za zvony zrekvírované v době druhé světové války. Nové zvony byly ulity ve farské stodole v Blížkovicích zvonáři R. Matouškem a G. Knosem společně se zvony pro blížkovickou farnost. Velký zvon o váze 197 kg je sv. Václav s nápisem „Svatý Václave a všichni čeští patronové orodujte za nás“, na druhé straně je český lev a moravská orlice. Druhý menší Božské srdce váží 156 kg a nápis na něm zní: „Božské srdce Páně, smiluj se nad Třebětickou farností.“ Náklad a materiál byl uhrazen dobrovolnou sbírkou.

Protože oba byly větší než původní zvony, bylo potřeba upravit stolice pro jejich zavěšení, takže jejich svěcení a vyzvednutí na věž bylo odloženo na rok 1969.

Datum slavnosti bylo stanoveno na 30. srpen roku 1969 současně s návštěvou brněnského biskupa dr. Karla Skoupého, který měl zvony posvětit a současně udělit sv. biřmování.

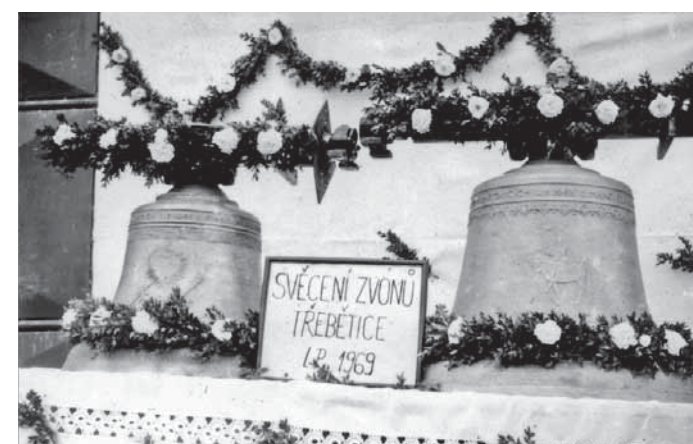
■ Brněnský biskup
Karel Skoupý

V tento den byla obec při trase, již měl biskup projíždět, vyzdobena modříný, v obci byly postaveny slavobrány a připraven venkovní oltář. Na hranicích katastru přivítala dr. Skoupého kolona automobilů, která s rozsvícenými světly (podle tehdejších předpisů se ve dne nemuselo svítit) přivedla jeho vůz k faře. Tady jej uvítaly děti a poté šel průvod s přítomnými kněžími z okolí a družičkami do kostela. U kostela přivítal biskupa

i farníky děkan Plch, místní duchovní správa a také zástupce MNV Václav Kubeš. Biskup sloužil mši sv. v kostele, homilii P. Josef Konečný a venku na novém oltáři děkan Plch. Biřmovanců ze zdejší i okolních farností bylo celkem 99.

Odpoledne pak proběhlo slavnostní svěcení zvonů, při němž kázal P. Fr. Adámek z Jemnice.

■ V roce 1971 posvětil P. Josef Stria novou hasičskou stříkačku

■ Původní podoba sakristie na konci 60. let.

Na počátku sedmdesátých let byla opravena krytina na kostele a všech farních budovách, v kostele vybudován komín a pořízena naftová kamna. V roce 1971 byly zhotoveny architektem O. Maškem ze Znojma plány na rozšíření chodby před sakristií, aby mohla být použita jako sakristie, místo níž bude vybudována mariánská kaple. Práce začaly na jaře 1972, zpočátku za větší účasti zdejších farníků, z nichž však postupně vytrvali, jak poznamenal do kroniky farář Stria, pouze František Macálka, Antonín Valena a několik důchodců. Dovoz materiálu obstaral p. Toman (č. 24), jehož rodina věnovala stavbě nejvíc času, z Manešovic pomáhali p. Čurda a Kalvas, vazbu provedl p. Štolhof za pomoci O. Tomana, při zednických pracích pomáhal p. Pelant.

V tomtéž roce se chystala i instalace elektrického zvonění, pro něž bylo nachystáno elektrické vedení, ale pro nemoc p. Hrubého z Brna-Líšně nemohl být poháněcí

■ Nahoře a na stránce vpravo práce na přístavbě sakristie. Zleva p. Štolhof, farář Stria a Antonín Valena.

aparát nainstalován. Ten byl zprovozněn až v květnu roku 1973. Zpočátku však zařízení nefungovalo příliš spolehlivě, až po odborných zásazích Jar. Pokorného ml. na konci roku začalo pracovat bez závad.

■ V popředí Josef Chvátal, za ním bratři Jakšovi

■ Na žebříku stojí Oldřich Toman, dole Antonín Valena, farář Josef Stria, na lešení p. Štolhof, nad ním Josef Toman.

■ Interiér kostela po úpravách na konci šedesátých let

Na počátku roku 1973 byla položena izolace podlahy kostela a pod dlažbu rozvod elektrického proudu a elektrického temperování. Podlahu pak vydláždili mramorovou dlažbou z Mrákotína. Kostel v té době obdržel darem troje akumulční kamna, ale okresní církevní tajemník zakázal dar přijmout. Výpomocný administrátor třebětické farnosti P. Stria byl také předvolán na ONV, kde mu za přítomnosti okresního i krajského církevního tajemníka, místopředsedy ONV a administrátora P. Zemánka z Dačic bylo zakázáno podnikat ve farnosti cokoliv samostatně a pohrozili mu zde také odebráním státního souhlasu.

V roce 1974 po odchodu dosavadního administrátora farnosti P. Ladislava Zemánka do důchodu zaujal jeho místo P. František Jindra. Na jaře toho roku byla opravena předsíň kostela, jejíž strop hrozil zřícením, zrušeny boční dveře a pořízeny nové vstupní dveře. Na podzim byl kostel vymalován

■ Třebětický kostel a farář Stria na konci 70. let

a rovněž odstraněny staré lavice. Nové měl zhotovit truhlář F. Stránský v Mrákotíně, pro jeho nemoc však nebyly dodány.

O rok později byl kolem kostela položen betonový obrubník, okapové roury svedeny přímo do kanalizace a kříž před kostelem přemístěn na druhou stranu vchodu směrem k silnici. Uvnitř budovy byla opravena shnilá podlaha v kapli.

■ 1. svaté přijímání v roce 1976. Na fotografii vpravo jsou zleva Jaroslava Musilová z Manešovic, Jana Plachá, Anežka Puklická, za nimi Jan Kočí, Václav Bastl a Jaroslav Pelant.

Výuka náboženství na škole

V roce 1976 si stěžuje zdejší duchovní správce na úcast dětí v hodinách náboženství. Někteří rodiče přihlašují děti jen ve 2. třídě a po slavnosti prvního svatého přijímání jejich zájem o duchovní život končí. Stejně je to ovšem v celé diecézi. Návštěvnost v kostele však byla dobrá, počet přijatých svátostí dokonce vzrostl.

Opačné starosti měl nejen v sedmdesátých letech, ale už hluboko od padesátých let ředitel zdejší školy Karel Zejda. Do školní kroniky zaznamenával informace o tom, kolik žáků navštěvuje hodiny náboženství a k těmto údajům občas i připojil svoje poznámky o obtížích tehdy požadované výchovy k ateismu.

■ 1. svaté přijímání v roce 1977. Zleva Antonín Svoboda, Karel Vašítk.

Například ve školním roce 1958/59 nebyli z 34 žáků zdejší školy přihlášení do nepovinné výuky náboženství pouze 4 žáci, z nichž dva byli synové ředitele. V roce 1961 napsal ředitel do kroniky že „atheistická propaganda mezi rodiči žáků zdejší školy byla i v letošním roce málo úspěšná“.

■ 1. svaté přijímání v roce 1978. Dole stojí Radka Kočová, Stanislava Fedrová z Manešovic, Alžběta Andělová, Marie Pelantová, Marie Hoffmannová, nad nimi Ladislav Mátl, Bohuslav Přívětivý, Petr a Pavel Musilovi, Jan Přívětivý a vpravo nahoře Luděk Kelbler.

■ 1. svaté přijímání v roce 1978

Ve školním roce 1967/68 pak zapsal na stránky kroniky delší úvahu charakterizující obtíže a úskalí, jež propagaci ateismu v Třebeticích provázely.

Protože náboženská výuka je v rozporu s výukou školní, zůstává i nadále jedním z důležitých úkolů školy docílit přesvědčovací práci toho, aby děti přihlášených na nábožen-

skou výuku bylo co možno nejméně. Tato přesvědčovací práce je v podmínkách zdejší obce velmi obtížná a její výsledky jsou nepatrné.

Řediteli školy se nepodařilo přesvědčit ani členy KSČ, rodiče školních dětí, aby své děti na náboženskou výuku nepřihlašovali. Členové strany argumentovali tím, že jim je v této otázce jasno, avšak pro klid v rodině, pro náboženské založení svých manželek a starých rodičů, nemohou prý své děti na náboženskou výuku nepřihlásit.

Jiní rodičové v náboženském cítění a ve víře vlažní se obávají nést v nábožensky založené obci úděl „nezna-

bohů“. Tento úděl však klidně přenechávají řediteli školy, který je jedním z mála těch, kteří nechodí do kostela, a nepřihlašuje své děti na náboženskou výuku. A tento úděl není záviděníhodný.

Rodiče, a to i členové strany, se při svém rozhodování v této otázce odvolávají na tradice, na názory vlastních rodičů a na ústavou zaručené svobody, především svobodu náboženského vyznání. Jejich argumentace se nemění již řadu let. Uvádějí, že děti jsou

v náboženské výuce vedeny k dobrému a že jim tato výuka nemůže uškodit.

Někteří se bojí v místních podmínkách vybočit ze zavedeného pořádku, protože by prý nevydrželi se svými spolupracovníky v JZD a jinde. Některé rodiče prý nepřihlásí své děti na náboženskou výuku až v 6. třídě na ZDŠ v Dačicích v cizím prostředí.

Úkol kladený na učitele je v podmínkách zdejší obce těžko splnitelný. Ve srovnání s jinými

školami okresu bude třebětická škola ještě mnoho let v plnění tohoto úkolu zaostávat.

V letošním roce nebyl na náboženskou výuku přihlášen jenom jeden žák, syn ředitele školy.

Obdobné stesky se objevují i v sedmdesátých letech. Ve školním roce 1974/75 sice ředitel uvádí, že ve výchově k ateismu bylo dosaženo úspěchu, když se k výuce náboženství přihlásilo pouze 65 % žáků a i když je toto číslo stále vysoké, je nejnižší, jehož bylo na zdejší škole dosaženo.

V posledním roce existence školy 1976/77 to však bylo opět 75 % žáků a ředitel trochu rezignovaně konstatuje, že názory rodičů a veřejnosti se mění velmi pomalu.

■ Třebětický hřbitov v roce 1908

■ Pohled na zeď hřbitova při úpravách v roce 1977

V roce 1977 probíhala úprava místního hřbitova, jejíž plán zpracoval zdejší soukromý zemědělec p. Toman. Při této příležitosti přemístili hlavní kříž z roku 1867 a hrob prvního třebětického faráře P. Jana Kalvody.

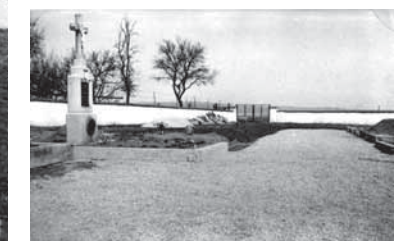
■ Nahoře hřbitov před zahájením úprav

■ Fotografie hřbitova po úpravách v roce 1977

Roku 1978 zaznamenává třebětická farní kronika dvojí volbu papeže v jednom roce, kdy po rychlém úmrtí Jana Pavla I. byl zvolen novým papežem polský kardinál Wojtyła jako Jan Pavel II. Třebětický výpomocný farář Stria zmiňuje i slova okresního církevního tajemníka při rekolekci v Dačicích, při níž prý k přítomným pronesl: S volbou nového papeže si nedělejte žádné iluze.

Roku 1978 odešel správce zdejší farnosti, dačický farář P. František Jindra, a na jeho místo nastoupil P. Josef Holeček. Ten působil v Dačicích do října roku 1980 a po jeho odchodu nastoupil místo něj P. Vojtěch Suchý, také jako administrátor třebětické farnosti.

■ Na dvojstránce jsou fotografie interiéru kostela v 80. letech 20. století před změnami, které se uskutečnily z iniciativy administrátora farnosti P. Vojtěcha Suchého.

Na počátku osmdesátých let si P. Stria stěžoval na úbytek věřících, kteří navštěvují večerní mše ve všední den, zejména mladí chodí do kostela jenom v neděli, i když jako ministranti chodili k přijímání každý den. Děvčata nechodí ve všední den vůbec.

V květnu roku 1981 nainstaloval Jan Bastl (čp. 36) do kostela automatické zvonění – ráno a v poledne – a staral se o jeho provoz. V roce 1982 se v kostele konalo biřmování a při této příležitosti byl pořízen a posvěcen nový stabilní mramorový oltář.

Roku 1984 zaznamenává farář Stria do farní kroniky, že v současné době chodí mimořádný počet školních i předškolních dětí na mši sv. nejen v neděli, ale i ve všední dny.

■ 1. svaté přijímání v r. 1986. Marie Bastlová, Bohumila Tříletá, Martina Tomanová, Blanka Koutná a Jiří Tříletý.

V roce 1985 byla na hřbitově vyměněna vstupní brána, kterou podle návrhu architekta z Prahy zhotovil Jan Pokorný. Převážně zdejší farníci pracovali na nové fasádě poloviny kostela.

V roce 1986 nechal P. Vojtěch Suchý zhotovit umělecký kříž od akademického sochaře Karla Stádníka z Prahy. V letních měsících byl odstraněn dosavadní svatostánek a nahrazen novým z mahagonového dřeva, ozdobený moderním křížem. Je částečně zasazen do zdi a kolem něj z tepaného plechu náznaky plamenů.

■ 1. svaté přijímání v r. 1984. Nahoře zleva Lenka Jahodová (čp. 34), Radmila Kubešová (čp. 34), Jana Kopečková (čp. 51), Božena Tříletá (čp. 64), Zdeňka Bastlová (čp. 75), dole Zdeněk Habr (čp. 41), Petr Bastl (čp. 60) a František Pelant (čp. 48).

■ Jedno ze zastavení Stádníkovy křížové cesty ve lhoteckém kostele

Akademický sochař Karel Stádník tvůrce oltářního kříže

Karel Stádník byl významný český restaurátor a sochař, který mimo to působil v oficiální i podzemní římskokatolické církvi jako jáhen tajně vysvěcený kardinálem Meisnerem v Berlíně v roce 1984.

Narodil se 24. srpna 1924 v Třemošné, po válce studoval na střední keramické škole v Praze a poté na pražské Akademii výtvarných umění u profesora Otakara Španiela. Absolvoval i památkářský kurz.

Jako restaurátor se věnoval převážně sakrálnímu umění, gotickým a barokním plastikám. Z jeho volné tvorby jsou nejvýznamnější plastiky křížových cest pro kostely sv. Václava v Olomouci, kostel Panny Marie Andělské v Praze na Hradčanech, kostel sv. Václava v Břeclavi a zejména unikátní křížová cesta v kostele Panny Marie Královny Míru v Praze na Lhotce, která zobrazuje Kristovu zastavení formou jednotlivých zastavení utrpení člověka v průběhu dějin. Vytvořil také řadu sochařsky pojatých oltářních stolů do pražských chrámů.

V roce 1986 zhotovil na objednávku administrátora P. Vojtěcha Suchého pro třebětický kostel umělecký kříž, který nahradil starý oltář.

Zemřel 12. ledna 2011 v Praze.

■ Kristus z kříže vytvořeného Karlem Stádníkem pro kostel v Třebeticích.

Zdroj:
https://cs.wikipedia.org/wiki/Karel_St%C3%A1dn%C3%ADk
<https://www.cirkev.cz/archiv/110113-zemrel-karel-stadnik>

■ Jan Bastl (čp. 72) a Jaroslav Dráb (čp. 17)

■ Vpředu zleva J. Dráb, Jan Kubeš z Manešovic a František Mátl

■ Jan Bastl (čp. 75)

■ Zleva stojí Václav Bastl (čp. 25), Jan Kubeš a František Mátl.

■ V roce 1985 dostala polovina budovy kostela novou fasádu, práce provedli většinou sami farníci.

■ 5. července 1986 oslavil výpomocný administrátor farnosti P. Josef Stria padesát let kněžství za účasti kněží z okolí.

Roku 1986 byl z věže kostela sňat kříž a prorezlá plechová makovice, do níž vnikli ptáci a měli v ní hnízdo. V jarních měsících roku 1987 zdejší farníci zbořili zchátralou předsíň kostela a brigádnicky postavili ve stejném půdorysu novou. Nová bání z měděného plechu byla vyzdvižena na věž na začátku srpna. Pomocí vysokozdvižné plošiny pak byla v srpnu natřena věž, žaluziová okna ve věži očištěna drátěnými kartáči a průčelí věže natřeno vápnem s fermeží. Při této příležitosti pořídil farář P. Suchý barevné snímky obce z věže.

■ Na dvojstránce snímání kříže a makovice z věže kostela, čištění oken

■ Na fotografii vpravo uprostřed P. Vojtěch Suchý, vpravo Josef Toman.

■ P. Josef Stria prohlíží prorezlou makovici sejmutou s věže

■ Usazování nového kříže a kopule na věž. Klečící J. Kopeček (č. 51), A. Kopeček (č. 35), stojící K. Valena (č. 13) a farář P. J. Stria

Faráři třebětické farnosti

■ Jan Kalvoda
1867-1871

■ Karel Pilát
1871-1910

■ Alois Bambula
1910-1933

V roce 1988 se potýkal P. Josef Stria s velkými zdravotními problémy. Celkem pětkrát byl hospitalizován v dačické nemocnici, nějakou dobu dokonce sloužil mše přímo na faře. V době nemoci jej zastupoval P. Vojtěch Suchý.

Roku 1990 odešel P. Josef Stria na odpočinek a odstěhoval se do Uherčic. Po jeho odchodu už zůstala třebětická fara neobsazená a o duchovní správu v obci se od těch dob plně starají administrátoři z Dačic.

■ Ludvík Nekula
1938-1956

■ P. Josef Stria
1968-1990

Přehled farářů a administrátorů třebětické farnosti

1867-1871	P. Jan Kalvoda	
1871-1910	P. Karel Pilát	
1910-1933	P. Alois Bambula	
1933-1938	P. Josef Kolář	(adm.) – administrováno z Jemnice
1936-1956	P. Ludvík Nekula	
1956-1958	P. Alois Ambroz	(adm.)
1958-1960	P. Bohuslav Vitula	(adm.)
1960-1967	P. Metoděj Slaviček	(adm.)
1967-1974	P. Ladislav Zemánek	(adm.) – administrováno z Dačic
1974-1978	P. František Jindra	
1978-1980	P. Josef Holeček	
1980-1990	P. Vojtěch Suchý	
1990-1995	P. Josef Dvořák	
1995 – dosud	P. Josef Pezlar	
1968-1990	P. Josef Stria	(výpomocný administrátor, sídlil na faře v Třebeticích)

■ Při opravě věže nafotografoval P. V. Suchý sérii snímků obce z ptačí perspektivy.

Třebětická farnost po roce 1990

Administrátorem byl do července 1990 P. Vojtěch Suchý a od 1. srpna téhož roku na jeho místo nastoupil P. Josef Dvořák. 29. října následujícího roku zemřel P. Josef Stria, 5. listopadu 1991 byl pohřben na hřbitově v Třeběticích.

V roce 1995 proběhla generální oprava kostela, při níž byla vyměněna střešní krytina a budova dostala novou fasádu. Uvnitř kostela byl snesen starý kůr s podpůrnými sloupy a postaven nový ve tvaru půlkruhovitého výběžku směrem k oltáři. Václav Bastl z Dačic k němu vyrobil nové točité schodiště. Oprava se uskutečnila za pomoci třebětických občanů, na akci se finančně podílela i obec částkou 200.000 Kč na nákup materiálu.

Od 1. července 1995 po těžkém onemocnění dosavadního administrátora P. Josefa Dvořáka (zemřel 11. 3. 1996) byl novým správcem farnosti ustanoven P. Jaroslav Pezlar.

Roku 1997 byly pořízeny nové varhany, které vyrobil a postavil Karel Zadák z Veselky u Brna za cenu 360 000 Kč. Většina financí se vybrala ve dvou sbírkách v Třeběticích a Manešovicích. Mezi farníky se vybralo 279 850 Kč, zbývající peníze byly získány s pozůstalosti P. Josefa Stria a půjčky od KDU-ČSL v Třeběticích. Firma Romana Nehyby z Třebetic instalovala v kostele nové plynové topení v sakristii a lavicích kostela.

V roce 2006 se ujal práce kostelníka Jan Toman (čp. 32) po Janu Havlíčkovi (čp. 34), který byl kostelníkem od roku 1988.

■ Emilie Součková (na fotografii ze setkání rodáků v roce 2007 zcela vlevo) se starala o P. Josefa Stria po celou dobu jeho pobytu a významně se účastnila života v třebětické farnosti. Hrávala také na varhany při bohoslužbách.

■ Pohled na oltář z počátku 90. let 20. stol.

Slavnost Božího těla v roce 1991

P. Josef Dvořák

Roku 2011 proběhla velká rekonstrukce kostela, při níž byla opravena fasáda, ze spodní části budovy byl odstraněn beton, který táhl do zdiva vlhkost, a místo něj byla pata budovy obložena žulou. Nově byly ukotveny zvony a vyměněna okna ve věži. Oprava fasády stála 958 000 Kč a společně s částkou na opravu věže dosáhly náklady přes 1 milion korun. Částkou 770 000 Kč přispěla místní akční skupina Jemnicko, jejímž jsou Třebětice zakládajícím členem.

20. prosince 2011 převzaly po smrti kostelníka Jana Tomanova péči o kostel Marie Tomanová a Vlasta Kubešová.

26. září 2012 se uskutečnila pobožnost, při níž P. Jaroslav Pezlar posvětil kapličku z roku 1886 a novou sochu sv. Jana Nepomuckého v dolní části obce. Střechu a fasádu opravil Slávek Habr a Jan Bastl zhotovil nové dveře.

Roku 2013 byla umístěna při rekonstrukci hasičské zbrojnice na fasádu socha patrona hasičů sv. Floriana a 5. října ji P. Pezlar společně s celým objektem posvětil. V říjnu téhož roku opravoval p. Zadák z Brna varhany: vyčistil je, opravil měchy, píšťaly a znovu je naladil.

6. července 2013 měli v kostele svatbu Jana Tříletá z č. 64 a Radim Doležal z Budíškovic, první po více než třiceti letech (naposledy se v kostele konala svatba v roce 1981). Při této příležitosti p. Zimmer za 17.000 Kč kostel vymaloval, Jan Kopeček a Jan Krejčí obrousili a nově nalakovali schody na kůr, Pavel Chalupa opravil elektřinu a třebětický rodák J. Pokorný, který nyní žije v Dačicích, částečně zajistil odborníky na opravu a podílel se i na financování oprav.

V roce 2015 posvětil P. Pezlar kapličku a nové sousoší sv. Cyrila a Metoděje u hřbitova. Téhož roku byla také opravena zeď v zadní části hřbitova.

Oprava střechy kostela v r. 1993

■ Zcela vpravo Josef Zajíček (čp. 61)

■ Na střeše kostela uprostřed p. Tříletý a vpravo p. Bastl

■ Zleva Antonín Tříletý (čp. 64) a Václav Bastl (čp. 25)

■ Pod pásem stojí Jan Bastl (čp. 72)

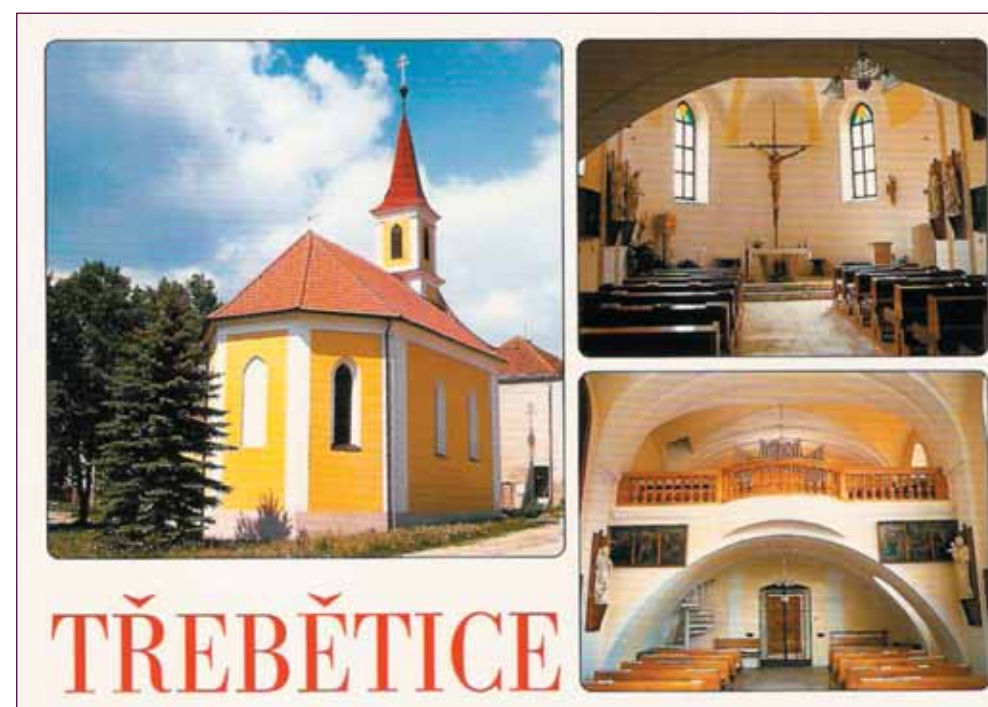
■ Fotografie interiéru kostela z roku 1995

■ Střed obce s kostelem sv. Václava na leteckém snímku z roku 1995

■ Třebětické zvony (r. 2000).

■ Kostel sv. Václava na pohlednici z roku 2000.

■ Interiér a exteriér kostela v roce 2005.

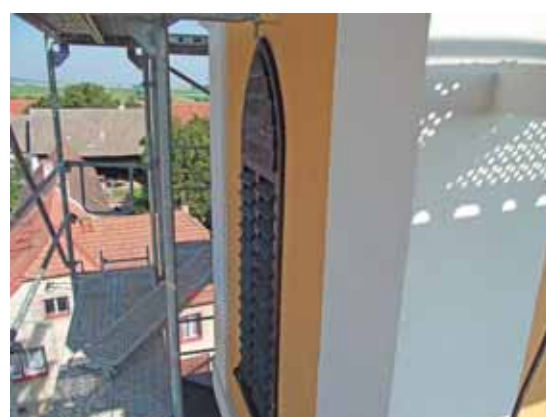

Kostel sv. Václava v roce 2008

Oprava soklu a fasády kostela v roce 2011

Hraní koled v roce 2011

■ Zleva stojí Josef Přivětivý (čp. 66), Jan Bastl (čp. 72), Václav Bastl (čp. 25) a Karel Plachý (čp. 59).

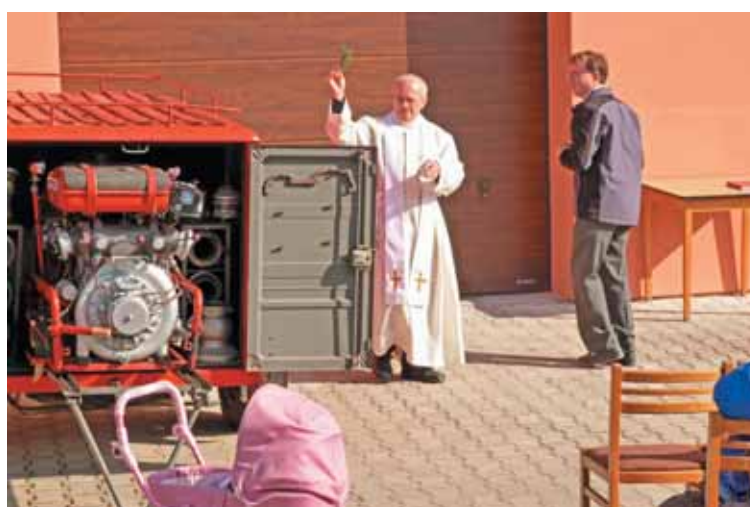
Svěcení kapličky sv. Jana Nepomuckého v roce 2011

Hraní koled v roce 2012

Svěcení sochy sv. Floriana a opravené hasičské zbrojnice 2013

Výstavba kapličky sv. Cyrila a Metoděje v roce 2013

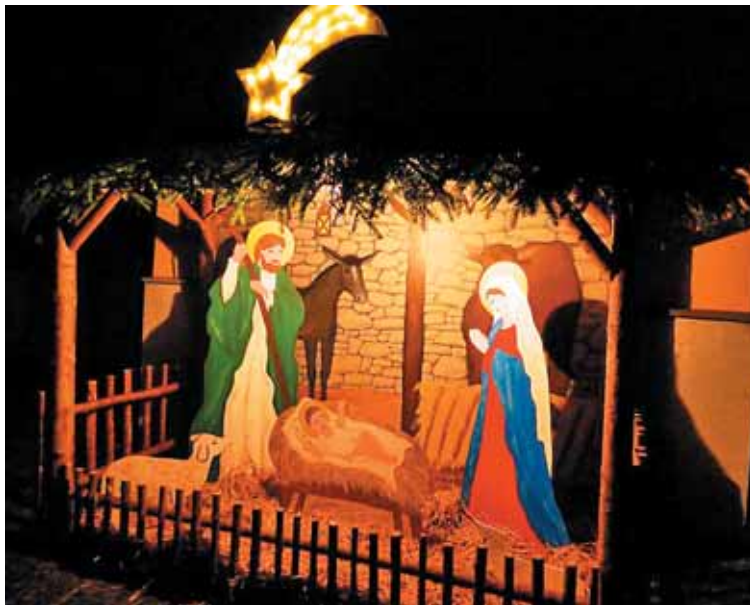
Malování interiéru v roce 2013

Oprava varhan v roce 2013

Hraní koled v roce 2013

Vrkání v roce 2014

Hraní koled v roce 2014

Zleva Jan Koutný (čp. 23)
a Josef Přívětivý (čp. 66)

Tříkrálová sbírka 3. ledna 2015

Svěcení kapličky sv. Cyrila a Metoděje 1. 7. 2015

Pohřeb třebětické občanky Antonie Bastlové 2015

■ Pohřeb nejstarší třebětické občanky Antonie Bastlové (zemřela ve věku 101 let) se konal za účasti českobudějovického biskupa Mons. Pavla Posáda.

První svatá přijímání 2011 – 2016

2011

■ 31. 7. 2011 udělil P. Jaroslav Pezlar první svaté přijímání Václavu Bastlovi, Davidu Kelblerovi a Filipu Nehybovi.

2012

■ 24. 6. 2012 udělil P. Jaroslav Pezlar první svaté přijímání Sabině Čechové, Radimu Kúhtreibe-
rovi a Tomáši Přívětivému.

2013

■ 26. 5. 2013 udělil P. Jaroslav Pezlar první svaté přijímání Kristýně Bastlové a Lucii Mátlové.

2015

■ V neděli 31. května 2015 o slavnosti Nejsvětější trojice udělil P. Jaroslav Pezlar první svaté přijímání Dorotce Mátlové, Bedřichu Nehybovi, Štěpánu Bastlovi a Jakubu Broučkovi.

2016

■ 5. června 2016 udělil P. Jaroslav Pezlar první svaté přijímání Monice Bastlové, Pavlu Chalupovi a Miroslavu Nehybovi.

Svatba 6. července 2013

■ 6. července 2013 měli v kostele svatbu Jana Tříletá z č. 64 a Radim Doležal z Budiškovíc, první po více než třiceti letech.

Svatba 25. října 2013

■ Svatba Petry Karáskové a Romana Fučíka.

Svatba 5. července 2016

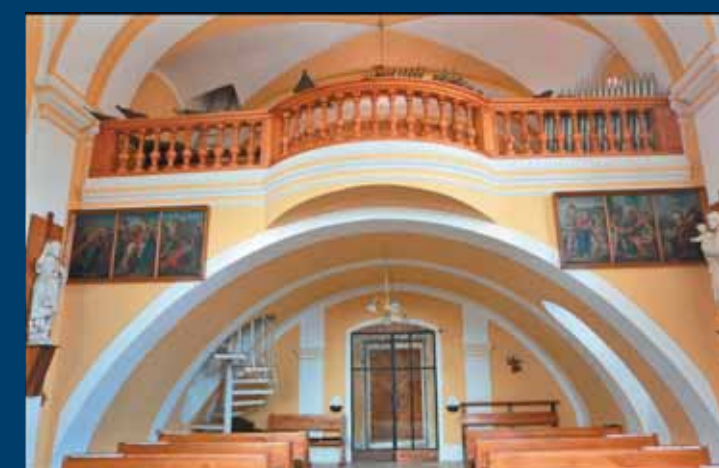

■ Svatba Jiřího Habra z čp. 32 a Jitky Tiché z Knínic

Slavnost Těla a Krve Páně 25. května 2016

Interiér kostela sv. Václava v Třeběticích
po opravách v roce 2013

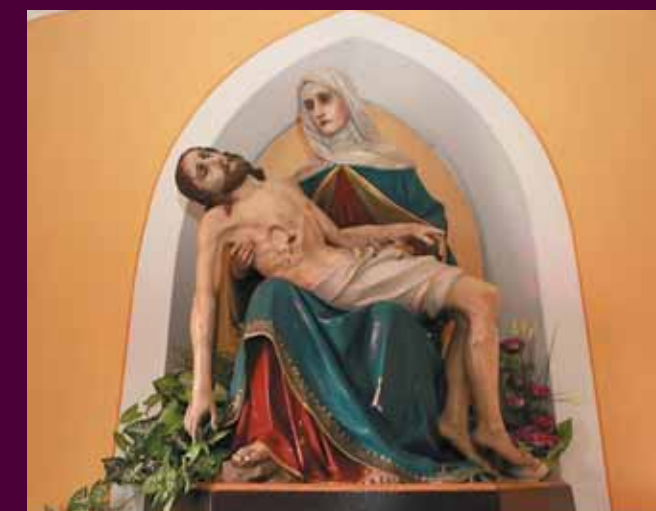
■ socha Nejsvětějšího Srdce Ježíšova

■ socha Nejsvětějšího Srdce Panny Marie

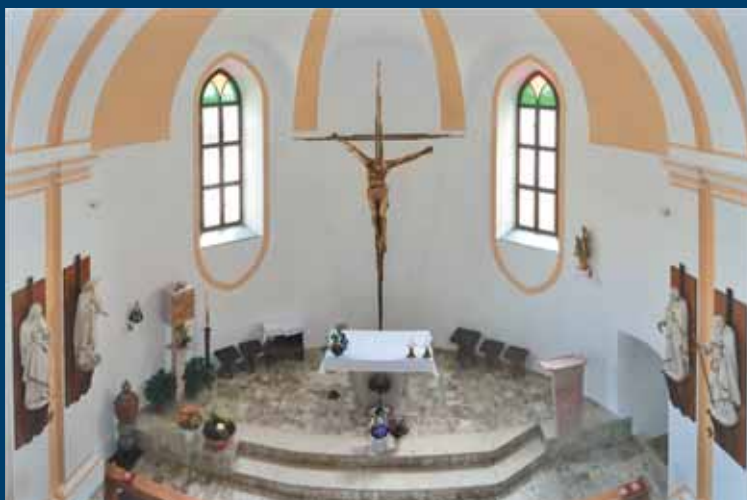

■ Svatostánek z bývalého oltáře umístěný v boční kapli kostela

■ Pieta – Panna Maria Bolestná v boční kapli

■ Jezulátko v ornátech různé
barvy dle liturgického období

PRAMENY A LITERATURA:

KRONIKA FARNOSTI TŘEBĚTICE, Farní úřad Třebětice
Třebětice, PAMĚTNÍ KNIHA 1920–1957, Fond MNV Třebětice, SOKA Jindřichův Hradec
Třebětice, PAMĚTNÍ KNIHA (1923) 1955–1988, Fond MNV Třebětice, SOKA Jindřichův Hradec
Sucharda, Jan: TŘEBĚTICE, Hrotovice 2007
Smutný, Bohumír: TŘEBĚTICE, in Nekuda, Vladimír a kol. : Moravskobudějovicko, Jemnicko, Brno 1977

Z DĚJIN FARNOSTI A KOSTELA SV. VÁCLAVA V TŘEBĚTICÍCH

Text: Jaroslav Kaláb

Fotografie: Milan Feherpataky Jaroslav Pelant, Dagmar Pelantová, Miroslava Nehybová,
Bedřich Nehyba, Emilie Součková, archivy Jaroslava Pelanta, farního úřadu v Třebětích
a soukromé archivy občanů Třebetic

Grafická úprava, sazba a předtisková příprava:

Jaroslav Kaláb, JARMARK®, Slavíkovice

Vytiskly tiskárny Havlíčkův Brod, a. s.

Vydala obec Třebětice

Vydání první.

TŘEBĚTICE 2017